# GAZETA POŁUDNIOWO - PRUSKA.

Nro. 88.

w Srzodę dnia 4. Liſtopada 1795.

*z Berlina, d. 29. Paźdz.*

Odprawiła ſie tu wczoray ceremonia chrztu nowo narodzonego Xiążęcia z wszyſtkiemi doń ſłużącemi uroczyſtościami. O drugiey godzinie udała ſię nayiaśnieysza Familia krolewſka do pałacu Xiężęcia Jmci ſukceſſora tronu, gdzie znaydowali ſię iuż zgromadzeni miniſtrowie pańſtwa, generałowie, i poſłowie cudzoziemcy tu rezyduiący. Po wspaniałym obiedzie o dwu ſtołach wielkich, odbył chrzeſt P. Sack, konsyliarz naywyzszego konsyſtorza, i pierwszy kaznodzieja dworu. — Nayiaśn. Krol Jmc. trzymał dziecię do chrztu, ktore Krolewna Jmć Auguſta podała. Przytomnemi Chrzesnemi byli z nayiaśnieyszey familij krolewſkiey, Nayiaśn. Krol Jmć, i Krolowa Jmc Panuiąca, Krolowa Jmc wdowa, Xiążęta ichmość Henryk i Ferdynand z swemi małżonkami, i Xże panuiący de Meklenbourg ojciec Xżney Jmci ſukceſſorowy tronu. Nieprzytomnemi byli, nayiaśnieysze osoby, iako to. Carowa Jmość wszech Roſſyi, Cesarz Jmc rzymſki, krol i krolowa Jchmość Angielscy. Xże Jmć panuiący Brunswicki, i Xiężna Jmć Brunswicka wdowa. — Dano młodemu Xiążęciu Jmiona Fryderyk Wilhelm. — Po ceremonij chrztu, odebrała Xiężna Jmść ſukceſſorowa tronu zwykłe powinszowania. — Xiężna Jmść matka, i Syn Jey nowo-narodzony Xiąże w zupełnym zoſtaią zdrowiu. —

W południe wczoray dał Nayiasnę krol Jmść pierwszą audyencyą Panu Caillard miniſtrowi pełnomocnemu rzpltey Francuſkiey.

*z Wiednia d. 14. Paźdz.*

Twierdzą, iż dwor Duńſki ma bydź użytym do pośrzedniſtwa pokoiu między Auſtryą, i Francyą; — Tym czasem Feld-marszałek de Clairfait odebrał moc nieograniczoną uſkutecznienia swego planu naprzeciw Francuzom; ieżeli ſię ten uda, spodziewać ſię należy; że pokoy tak rychło nienaſtąpi: — Udaią za prawdę nawet, że deputowany ieden od deputacyi zbawienia publicznego z Paryża wyſłany ma ſię tu znaydować, dla traktowania z Miniſterium naszym: — Im większey wagi godną ieſt ta rzecz, tym mniey przywiazać do niey można wiary, ile że na samey zasadza ſię powieści słowney.

*z Wiednia d. 20. Paźdz.*

Dnia 18. między 4. i 5. w wieczor, przybył tutay Baron de Spangen, maior z woyſka generała de Clairfait w towarzyſtwie 4. officyerow poprzedzony 24. poſtylionami otrębiącemi, ktoren umyślnie od Feld-marszałka, kuryerem wyſłany zoſtał z donieſieniem o uwolnieniu Moguncyi od obleżenia, i otrzymanych przy tey okazyi zwycięſtwach nad nieprzyiacielem.

Pamiętny dzieiow politycznych czytelnik nieieden podchlebne chciał pewnie znaleść dla ſiebie ukontentowanie w wniosku tym: że R. 1713. właśnie po zawarciu pokoiu między Francyą, Hollandyą, i Anglią, Cesarz i Rzesza, co należeć doń wspolnie wzbraniały ſię, znagła za przeyściem Francuzow przez Ren rownież na dniu 29. Września, w mieſiącu nadeszłym osobny z Francyą Traktat w Rastadt podpisać ściśnieni zoſtali: — Przeciwnym dla ludzkości losem nadzieia tak tkliwa dziś znagła niknąć ſię zdaie: — Swięże powiedzenie ſię woyſka Cesarſkiego nieda mu zapewne spocząć: — Duch woienny Auſtryi iakieżkolwiek sprzyiazne wypadki coraz bardziey do raz przedſięwziętego unoszą celu! — Nieszczęście, że czas wszyſtkich nadzwyczaynych dotąd okoliczności zasługuię bardziey bydź uważanym za Epochę odrodzenia ſię, niżeli zaſięgania podobieńſtw, i porownywania z zdarzeniami odległych dzieiow!

*z Bazel d. 10. Paźdz.*

Wczoray w wieczor przybyły tutay Cesarſki kuryer, oddał Depesze posłowi Francuzkiemu P. Barthelemy, i wkrotce potym odiechał: — Muſiały bezwątpienia ważną rzecz w sobie zawierać: Okoliczność zamiany corki Ludwika XVI. ma sobie oddaną zupełnie Sekretarz Legacyi P. Bacher; w tym więc przypadku, byłyby za pewne iemu do rąk powierzone: — Iakożkolwiek bądź trzeba czekać odkrycia tey taiemnicy: — Zgadywania przedczesne omylać często iuż nas zwykły.

Donoszą z Genewy, że ogień tli ieszcze pod popiołem w tym nieszczęśliwym mieście; lękaią ſię nowego znowu wybuchu.

Sekretarz nasz ſtanu P. Ochs, ktoren do negocyacyi pokoiu z Nayiaś. Krolem Jmcią Pruſkim, wiele przyłożył ſię, doſtał od Krola bardzo piękny prezent pięciu waz porcellanowych z Krolewſkiey fabryki Berlińſkiey; na iedney z nich znayduie ſię wyobrażenie osoby Krolewſkiey.

*z Konſtantynopola d. 10. Wrześ.*

Przygotowania do woyny nieuſtaią; owszem z większą żywością czynią ie coraz: mniemanie dawniey w pismach publicznych ogłoszone iakoby Porta naprzeciw Persom uzbraiać ſię miała, samo przez ſię odtąd upada, gdyż negocyacye z regentem Persyi rospoczęte zoſtały: Na innego potężnieyszego przeciwnika opatruią ſię w ſiły ogromne; wprawdzie zakazał W. Sułtan pod karą śmierci niewspominać nic o zerwaniu związku z Rossyą; iednakże nieprzeſtaią ſię lękać aby niemiało przyiść do tego; ſkarzą ſię powszechnie na niedoſtatek żywności, na pożary ognia i na zarażę powietrza dotąd trwaiącą. Wkrotce oczekiwanym ieſt wielki Admirał, dla poſkromienia rozroznień między nowo ćwiczonym woyſkiem Topfts zwanym, i Janczarami, wiatry przeciwne zatrzymuią go w Chio. — Poseł Francuzki P. Verninac niemiał ieszcze do dziś dnia audyencyi u W. Sułtana: sprawuie przecież wszyſtkie intereſſa poselſkie, i bardzo wielki ma wpływ do tuteyszego miniſterium.

*z Madrytu d. 20. Wrześ*

Kuryer gabinetowy, ktoren przywiozł tutay ratyfikacyą pokoiu zawartego z Francyą, udarowany zoſtał po krolewſku: Wyznaczono mu było oprocz tego na koszta podroży, 24. reały na dzień. — Ogłoszenie uroczyſte pokoiu napełniło radością wszyſtkich Hiszpanow: — Nad nich nikt goręcey nieżyczył sobie pewnie pokoiu: — Wciąż przez trzy dni śpiewano Te Deum; całe miaſto illuminowane było przez trzy nocy; cały czas spędzonym zoſtał na ucztach, widokach, i zabawach publicznych. — Don Michel Cuber bywszy nasz Poseł w Polszcze uda ſię do Florencyi w tym samym znaczeniu.

Fortecę Figuieras oddali nam Francuzi z 16. armatami.

*z Bruxellii d. 11. Paźdz.*

Z swietnością wielką obchodzoną dziś była uroczyſtość przyłączenia kraju Belgow do ciała rzpltey Francuſkiey.

Rada rządowa wydała uchwałę, aby wszyſtkie adminiſtracye teraznieysze pozoſtały się na swym mieyścu, aż do momentu, dopoki nie będą zaſtąpione przez inne urzędy adminiſtracyine ułożone na sposob republikanſki, i poki prawa wszyſtkie republikanckie niezoſtaną ogłoszone: nakazuie razem w tey uchwale wybierać wszyſtkie daniny, i podatki iſtnące, aż dopoki wybieranie ich podobne Francuſkiemu niebędzie urządzone. — Wszyſtkie komory celne na dawnych granicach naszych od ſtrony Francyi, i wewnątrz kraju naszego znayduiące się, zniesione zoſtaną. — Zdaie się iednak iż wszyſtkim urzędnikom onychże pensye nadane będą. — Rada zatrudnia się także urządzeniem duchowieńſtwa.

Niemiłych ſkutkow spodziewaćby się należało gdyby to prawdą być miało, co nowa Hamburska gazeta donosi, że ogłoszenie przyłączenia Belgium do Francyi w wielu miaſtach i wsiach sprawiło nieukontentowanie, i że oczekuią tylko zwołania zgromadzeń pierwiaſtkowych dla odnowienia Scen w roku 1792 tutay zdarzonych: życzyć należy, aby po tylu poniesionych nieszczęściach przecież narod uznał potrzebę upamiętania się, i poddał się w spokoyności losowi swemu, ktoreaby mu dał ożywić wzroſt iego wsrzod tak szczęśliwego ziemi położenia.

*z Leodyum d. 13. Paźdz.*

Obchodzono wczoray w tym mieście uroczyście ceremonią złączenia kraiu Leodyiſkiego z Francyą.

*z Ratysbony, d. 15. Paźdz.*

Poseł czeſki przeczytał na seymie d. 12 deklaracyą odpowiednią na notę podaną na dniu 29. Września przez posła palatynſkiego dotyczącą poddania Manheimu Francuzom. — Przypisuie w niey palatynowi winę poddania ztąd, iż wprzod dawniey kazał był wyprowadzić z Manheimu

pewną część ammunicyi, a lubo z Cesarſkiey ſtrony niedoſtatek teyże zaſtąpić chciano, iednakże za rzecz niepotrzebną być uznał: ze powielerazy zapewniał, iakoby zadney napaści na fortecę tę lękać ſię nienależało; na co tym bardziey dwor cesarſki spuscił ſię, ile ze wiadomo ieſt powszechnie, iż elektorowi na sposobach obrony niezbywało: ze wrescie w tym samym czaſie, kiedy Francuzi Manheim do poddania ſię wezwali, woyſko Auſtryackie spieszyło mu na pomoc, o czym dobrze wiedział, przecież zamiaſt doczekania, nadpodziw co prędzey kapitulacyą zawarł: przez co dał nieprzyiacialowi powod prożney chełpliwości z tak łatwego zdobycia, sprzeciwił ſię dobru powszechnemu rzeszy, i wſtrzymał bieg iey czynności uchylaiąc sposoby do poparcia pokoiu szanownego.

*z Erlangen d. 16. Paźdź.*

Zapewno dowiaduiemy ſię, że w Auszpurgu nowe powſtały zamieszania: Złupiono niektorych lichwiarzy, i przekupniow, i bardzo złe obchodzono ſię z niemi. — Wielka część mieszczan ſtoi pod bronią. —

Spodziewaią ſię że wkrotce nadeydzie do Ulm regiment woyſka Würtemburſkiego dla zoſtania tamże w garnizonie.

*z Doliny Koblentzu d. 18. Paźdź.*

Oswobodzeni ieſtesmy od Francuzow, od wczoraj rana o godzinie 6. — Jednakze Dolina zoſtałata zamknięta aż do dzis rana 10. godziny, kiedyśmy uyrzeli nadchodzący patrol z 30 huzarow Auſtryackich. Około pierwszey, generał Borros nadciągnął z swoim korpusem do Rottenhahn i poszedł raraz w pogoń za Francuzami, ktorzy spiesznie przeprawiaią się przez Ren wokolicach Neuwiedu.

*z Weilmunſter d. 18. Paźdź.*

Generał Borros załozył swe ſtanowiſko na dniu 15. tego Mca bliſko Singhofen, w oczach nieprzyiaciela; posunął się d. 16. zrana ku Nassau, gdzie spotkał ieszcze Francuzow. Uderzył na nich z taką szybkoscią i męſtwem, że przymuszeni zoſtali cofnąć się poza Lahn, zoſtawiwszy niektore pontony. — Generał Borros zabrał im przy tym 60 zołnierzy, i kilku officyerow w niewolę. Nassau opanowane żoſtało przez nasze woyſko; w nocy opuscił nieprzyiaciel rzekę Lahn; scigano go więc na drodze de Bad-Ems, i wyſłano lekkie woyſko ku fortecy Ehrenbreitſtein.

*z Montabour d. 19. Paźdź.*

Korpus generała de Werneck, nadciągnęło przed wczoray w wieczor tutay, i w okolice; wczoray ruszyło się za przednią ſtrażą, ku Neuwied. — Dnia 17. przednia ſtraz tak bliſko dotarła Francuzow cofaiących się, ze im odebrała 150 wozow z ammunicyą, i zabrała ich okolo 300 w niewolą. — Dowiaduiemy się iż Francuzi w wielkiey części przeszli przez Ren bliſko Neuwied.

*z Kolonii d. 20. Paźdź.*

Francuzi zupełnie porazeni zoſtali na prawym brzegu Renu; wielka część artylleryi Francuſkiey wpadła wręce nieprzyiaciela. Woyſko Francuſkie przymuszone zoſtało po większey części przeprawiać się przez Bonn 2. dni i 2. nocy; od miaſta tego aż do Koblentz tak są drogi zapchane woyſkami, i wozami, że niepodobno ieſt przeyść. — Zatrudniaią się w tym momencie przewożeniem magazynow znayduiących się w Mühlheim, i wnoszą sobie że w przeciągu 48 godzin całe woyſko Francuſkie stanie na tey tu ſtronie Renu. — Jnni mniemaią, że republikanie fortifikuią się w Dusseldorf. — Nadszedł dziś rozkaź, aby w 3. dni miaſto nasze zapłaciło kontrybucyi 100 tysięcy liwrow pod karą exekucyi woyſkowey.

*z Düſſeldorf, d. 20. Paźdź*

Los opłakany znowu nam grozi, w smutnym oczekiwaniu zaczynamy pędzić momenta: Francuzi, co mieli swe ſtanowiſka w kraju de Berg, cofaią ſię powiększey części w okolicę naszę, lecz niezdaią ſię chcieć pozoſtać w tym kącie, tak tylko dla ocalenia magazynow, ktore tu ieszcze maią. Miaſto nasze z iedney ſtrony ieſt otwarte; z bateryi nad-Reńſkich mozna ie tylko bronić; robią na potęgę nowe szańce, przez co dadź maią lepszą miaſtu zaſłone. — Roſkazano rozrzucić większą część domow, i budowli w około niego ſtoiących, i poscinac wysokie tam znayduiące ſię drzewa. — Generał Senig naszym ieſt kommendantem.

*z Heidelbergu d. 20. Paźdź.*

Po odniesionym przez Auſtryakow zwycięſtwie, przed wczoray d. 18. Francuzi nanowo odzyſkali nieco pozycyi swego mieysca, i opanowali ziemianki, ktore mieli bliſko Manheimu. — Lecz znow ztamtąd uſtąpić byli przymuszeni, a ziemianki spalono.

Wyſłano iuż zołnierzy i chłopow do sypania oko-

pow przed Manheimem. Kwaterę głowną przeniesiono do Seckenheim.

*z Duisbourg d. 21. Paźdz.*

Osoba wiary godna wyiechawszy d. 20. zrana z Kolonii, doniesła, że Francuzi znaydowali się ieszcze z tey tu ſtrony Renu; że się zbierali nad Sieg, i że ieden z ich generałow (iak niemaią, Kleber) kommenderuiący tylną ſtrażą, był w Siegbourg. Moſty na Rhenie przed Kolonią i Neuwied nietchnięte ſtały; przed Uerdingen zaś był moſt zerwany. — Republikanie fortyfikowali się w Dusseldorf; około 600 chłopow wysłano do robienia bateryi; wszyſtkie konie w Kolonii i w okolicach, ogłoszono, aby były w rekwizycyi pod artylleryą, ktorą przeprowadzaią na prawy brzeg, dla udania się po nad Sieg. Ta osoba widziała także iak około 3 szwadrony kawaleryi przechodziły nazad przez Ren proſto w Deutz, ciągnąc tamze. Oprocz tego wysłano dwa bataliony grenadyerow do Dusseldorf.

*z Wezel, d. 23. Paźdz.*

— Bieg poczt przerwanym zoſtał przez cofanie ſię woyſka Francuſkiego: iednakże dowiaduiemy ſię z liſtow z Frankfortu, ze Francuzi nieprzeszli ieszcze przez Ren cały napowrot; lecz zdaie ſię iż ſtracili całą swoię część artylleryi gdyż przeprowadzili armaty z tamtego brzegu na tuteyszy, dla opatrzenia ſię w obronę. — Niewiedzieć, czyli maią mysl trzymać ſię w mieyscu złączywszy ſię w iedno, czyli tylko zasłonę dać przeprawie reszty swych woyſk. — To pewna, że Auſtryacy scigaią ich; wczoray ſłychać było huk armat, ktoren trwał aż po 10. w wieczor. — W tym momencie dochodzi nas wiadomość pewna naſtępuiąca z Duisbourg pod datą 22. z wieczora.

Lubo niepodobno wątpić o klęsce woyſka Francuſkiego, iednakże zapewnić można, ze nie ieſt tak wielka i zupełna, iak pierwsze rapporta wierzyć nam dały. — Republikanie czynią teraz wszyſtkie przygotowania dla utrzymania ſię z tey tu ſtrony Renu, kazali sprowadzić artylleryą swoię posiłkową znayduiącą ſię w Juliers, i wiele woyſka, ktore nazad przeszło iuż Ren, powraca na tę tu ſtronę. Zakładaią oboż mocno oszancowany poniżey Mülheimu. Zdaią ſię chcieć bronić w przypadku potrzeby w Düsseldorf; wydany nawet zoſtał rozkaz, pozrzucać domy na grobli ſtoiące, pomiędzy innemi wspaniały dom wielkiego łowczego; lecz szczęściem na powrot onże odwołano. Miniſtra Palatina Barona de Hempesc zabrali z całą familią Francuzi, w zakład, na drugą ſtronę Renu: donoszą z Vanheimu że słyszano wielką kanonadę.

P. S. Swiadek oczywiſty przybyły w tym momencie z Düsseldorfu, zkąd wczoray rano wyiechał, zapewnił nas także o tym: że Francuzi znaydowali ſię w Düsseldorf w liczbie około 8000. Auſtryacy ſtali w Upladen o 4. mile z tamtąd, poza Wupper. — Strzelanie z armat, o ktorym powyżey ſię rzekło, w Düsseldorf samym prochem naſtąpiło; ieſt to sztuczka woienna; bez wątpienia chcieli Francuzi dać poznać Auſtryakom, ze odebrali nadesłaną sobie artylleryą. —

*z Hagi d. 18. Paźdz.*

Niemało zatrudnia rzeczpospolitę naszę uwaga nad sposobem zwołania konwencyi narodowey, — Dzień 25. Liſtopada na to wyznaczony nieieſt terminem krotkim: — bez podziwienia przewidziec można, ze wsrzod niego przedmiot tak ważny da mieysce do zdań rożnych, proiektow niezgodnych, i może niechęci. — Ktoż w dział kiedy narod Republikancki, w spokoynym naradzeniu, unoszący się do dzieł wielkich? — Takim ieſt iego przeznaczenie, że niemoże iak tylko wsrzod burz, i przeciwności dochodzić czyſtości i prawdy swych uſtaw. — Wolność wprowadzać zwykła na scenę popis cnoty i zepsutości — Biada! gdzie ambicya nieporządna wprawia tak daleko w nieoſtrogność, że zamiaſt naybacznieyszego wspolnie czuwania nad nieprzyiacioły mężnuzenie czaiącemi się wewnątrz, toczy się spor zawiści prywatnych, i chęci oddzielnego władztwa! — wiek dzisieyszy wyniosł sztukę zwodniczą do naywyższego do ſkonałości ſtopnia: niemożna być dosyć oſtrożnym naprzeciw iey nieznacznym pocisꝁom. — Łatwiey ieſt na sobie nosić maſkę hypokryzyi, anezeli być przyiacielem prawdy i dobra powszechnego.

Część iedna narodu Batawow rozumi, iż koniecznie potrzebą nowego porządku ieſt, zniesienie oddzielney władzy każdey z osobna Prowincyi. Inni utrzymuią, że bez tego obeyść się może, gdyż takowa odmiana ciągnie za sobą wielkie trudności, tak co się tycze długow i podatkow każdey w szczegolności Prowincyi, iako i zwyczaiow, i sposobu rządzenia się onychże. — Hollandya i Utrekt przyſtały od początku zaraz na zwołanie konwencyi narodowey wraz z propozycyą pierwszą. Geldrya, Overissel i Groninga z niektoremi kondycyami powoli doń przychyliły

się. Zelandya i Fryslandya tylko sprzeciwiły się wyraźnie i niechcą zezwolić na zrzeczenie się oddzielnego rządu i władzy w swych Prowincyach: niezważaiąc na ich proteftacyą, uznano większość głosow za wolę narodu. — Sposob zwołania konwencyi ma rosciągać się do wielości ludności. Jak twierdzą, podług rozkładu projektowanego ma na 15,000. Dusz ieden deputowany być wybranym. — Wmiarę więc ludności naszey, konwencya fkładałaby się tym sposobem z 160 do 180 deputowanych. — Publicznie przy otwartych drzwiach w Hadze odbywać się będzie, i każden deputowany brać ma codzień 10 Złotych.

W nocy z 14 na 15 tego Mca, przeprowadzono bywszego pensyonarza wielkiego van Spiegel z areszru du Chateau du Bois do Gevangen-Poort, mieysca zwyczaynego więźniow sądzonemi być maiących, gdzie Repelaer i Belaerts iuż siedzą. — Proceff tego dawnego ministra w krotce ma być rospoczętym. Karetę w ktorey go wieziono, otaczała kawalerya naszego garnizonu, z regimentu niegdyś Hesse-Philipsthal. Graff Bentink pozoftał sam w areszcie du Chateau du Bois.

*z Paryża, d. 16. Paźdz.*

Pomiędzy wielorakiemi w pismach roznych publicznych wiadomościami nie tak łatwo było zkądtąd wynaleść tey pewności, z ktorą naleźałoby zaspokoić ciekawość bubliczności z iakiego ducha pochodziły wrzeczy samey zdarzenia okropne ostatnio naftapione w Paryżu. — Dziś smiało wyznać można; że Royalizm obcey intrygi wsparty usiłowaniem przyłożył wszyftkich srzodkow na zniszczenie konwencyi. — Umiarkowane iey w wszyftkich czynnościach poftępowanie osmieliło onżę kusić się na zadanie smiertelnego razu iey exiftencyi, i zgubę rzeczypospolitey.

Od dnia 5. wiele dziennikow tuteyszych przeftały wychodzić z pod prasly. — Kolnierze zielone, i palone włosy znikły z przedoczu całego Paryża. — Dowod, iakiemi byli sprężynami na zwrocenie opinij od szanowego celu. — Dochodzą wszyftkich związkow i wpływu, z iakiemi wzburzenie sekcyow, połączone było. — W dzień sam tych zamieszań Charette uderzył na republikanow; Anglicy ukazali się przed Havre, Noirmoutier i Bourgneuf. Emigranci wkrotce przedtym probowali wedrzeć się do Burgundyi, dla zrobienia nowey Vendée z tey okolicy; na południu wzburzenia buntownicze wybuchnęły; podług wiadomości z Bazel, głoszono tamze, iakoby dnia 5. Paźdz. konwencya zamordowaną być miała, a w gazetach Angielfkich zapowiadano woynę domową w Francyi wyniknąć maiącą. — Wydaie się nawet, iż niektore członki deputacyow rządowych fkładały srzodopunkt kontra-rewolucyi. — Niewdzięczni powierzeńcy narodu wyiawiali sekcyom srzodki przez rząd użyte; wftrzymywali ich wykonanie, i przesyłali poburzaiące pisma do departamentow. — Bezwftydnie w zgraiach gminu natrząsali się z konwencyi. — Skąpili dla obrońcow oyczyzny i reprezentacyi Narodowey, opatrzeń żywności, a co dla siebie złupić nie mogli, to zepsuć ftarali się. — Nadto owszem po dniu 5. iuż usiłowali ieszcze wielu buntownikow bronić. — Niektorzy, co czynności ich iawnemi być się okazały, natychmiaft aresztowanemi zoftali; innych sprawiedliwe zapewne nieuydzie ukaranie. — Zatrudniono się wyczyszczeniem deputacyow przez wybor osob poczciwych na mieysce zdraycow. — Po takiey niebespieczeńftwa przeprawie, możnaż flusznie zwycięftwo konwencyi nad nieprzyiaciołmi swemi odniesione nienazwać wielkim? . . .

Godne takiego dzieła odebrała także konwencya liczne powinszowania.

Na sesfyach 6 7 8 i 9 konwencya po wydaniu proklamacyi do narodu, uwięzieniu buntownikow, i uftanowieniu deputacyi woyfkowych do sądzenia wynowaycow narodu; fkaffowała sztab gwardyi Paryżkiey narodowey; odtąd rzeczona gwardya fkładać się będzie tylko z osmiu kompanij piechoty w każdym batalionie. — Zniosła schadzki ogolne sekcyow. — Raffet kommendant gwardyi, za wspołnalezenie do buntu zoftał aresztowanym. — Powysyłala deputowanych do publiszych departamentow dla zabieżenia niespokoynościom i rozruchom, iakieby mogli złośliwi przeciwnicy, przez spotwarzaiące konwencyą opisanie burzliwych dni Paryża, w łatwowiernych umysłach wzniecić mogli. — Nakazała przyzwoite dać opatrzenie ranionym za obronę oneyże. — Liczby ranionych i zabitych dotąd niema ieszcze pewney.

Na sesfyi d. 10. żądał Goupilleau de Montaigu ażeby d. 1. Brumaire (23. Paźdz.) było obchodzona uroczyftość poiednania się republikanow Francuzow. „Nigdy, rzecze ieden członek, republikanie niebyli między sobą poroznieni; nie rozumiem więc, aby was tu chciano iednać z royaliftami (klafkano.) Prawdziwi patryoci,

przyiaciele wolności, rowności, sprawiedliwości i ludzkości zawsze się z sobą dobrze znosili. Niewidząc się nawet, serca ich były połączone, żądam porządku dnia. „Roux poparł poprzednio mowiącego; i wniosek uroczystości odrzuconym został.

Zewszech miar zdaie się, iż konwencya mimo swoie rostropne i umiarkowane postępowanie ktore dotąd okazuie, niepotrafi wstrzymać się długo od srzodkow surowszych, ktorych same prawie okoliczności wymagaią: — powrot wrescie terroryźmu iak gdyby był pewnym. — Powszechnie zaczynaią mieć wpływ terrorisci i przewagę. — Na sessyi 12. dnia zaszedł żwawy spor pomiędzy partyą gory, i resztą członkow konwencyi. Pons de Verdun w imieniu deputacyi prawodawczey podał projekt, aby każdemu sędziemu pokoju, i urzędnikowi policyinemu zakażano było, nieoddawać obwinionych pod rozpoznanie przysięznikow, skoro przeciw takowym opisane prawem d. 16. Września 1791 niezaydzie zaskarzenie; zaczęto szemrać; tymczasem Genissieux i Bentabolle poparli iego wniosek; ostatniemu z nich przerwał mowę Lariviere, lecz Bentabolle żywo przeciw niemu powstał, z zarzutem, ze nigdy niebronił patryotow, ale ich zawsze pod imieniem terrorystow przesladował: natychmiast zerwał się Lariviere dla usprawiedliwienia się. Z trudnością wielką mowić mu dozwolono; zabrawszy głos, zarzucał swoim oskarzycielom, ze zawsze patryotow, z mordercami, i marnotrawcami dobra narodowego rowniać zwykli (szemrano na nowo w większey części sali) czuię sam to dobrze, mowił daley, że niebespieczna, i szkodliwa iest rzecz chcieć wszystko pod nazwiskiem terrorystow oznaczać (klaskano.) Podaię tylko przeciw złoczyńcom surowe srzodki, ktorych przestępstwa przez niezliczone nieszczęscia stwierdzone zostały: „wrescie naradzenie się nad tym proiektem aż do iutro odłożone zostało: ktoren bez dalszych sporow dnia następuiącego przeszedł.

Wszyscy deputowani konwencyi, co w Maju aresztowanemi zostali, nawet ci co przod uwięzieniem uszli (wyiąwszy tych, co pozniey aresztowanych, do Ham i. t. d. odwieziono) są iuż na wolność wypuszczeni. — Ow sławny aktor Lais, co przed kilku miesięcami na theatrze iako terrorista bardzo był pokornym, i od owego czasu ukrywać się musiał, został zniewolony znow ukazać się na theatrze. — Tym, ktorym rownie winna iest utrzymanie swe konwencya, nieiest podobno, aby ulegać niemiała.

Na dniu 15. sessya była ważna. — Delaunay d'Angers w imieniu deputacyi zbawienia publicznego, i bespieczeństwa ogolnego uczynił rapport o spisku, ktoren burże dnia 4., 5. i 6. Paźdz. do skutku przywieść miały. — Nigdy, rzekł, nieistnęła zadna polityczna rewolucya, w ktoreyby obcy znaczney dla siebie partyi szukać nieusiłowali; opłacano ludzi nikczemnych piora, słabych obłąkiwano, wszystkie namiętności poruszono, dla ziednania sobie stronnikow. — Po tylu nad nami przeszłych nawałnościach, mądrość wasza, zwycięstwa naszych woysk, gorliwe przyięcie konstytucyi zapowiadały nam że Francya wolna wreście dosięgła celu swey rewolucyi; aż znagła ostatnie zamieszania wzniecone przez obcych, wsparte od Royalistow wewnątrz, i lękliwych emigrantow dały nam poznać czarność spisku uknowanego chytrze, i dokazać usiłowanego. Korrespondencya u pewnego Arystokrata znaleziona służy na wielkie obiaśnienie o powodach i celu sromotnego tego sprzysiężenia się. Niewielu osobom taiemnica ta odkrytą była. — Pasmo iey zawierało się tylko w taiemnicy deputacyi w Bazel ustanowioney: — Niegodni dziennikopisowie głosili codziennie myśli buntownicze naprzeciw konwencyi; słabili opinią publiczną; miotali potwarze na wielką część deputowanych, i siali iad Royalizmu po wszystkich departamentach; ludzie zaprzedani złotu obcych potrafili ziednać sobie znaczenie w zgromadzeniach pierwiastkowych; zdawali się przyimować konstytucyą, dla łatwieyszego uwiedzenia mało przewiduiących Patryotow: Zrobili związek pomiędzy sekcyami, aby tym srozszy cios zadać wolności, sprzeciwili się bydź posłusznemi dekretom zgromadzenia narodowego, ważyli się wydać odezwy podzegaiące: Konwencya miała się stać ofiarą swey miłości ku oyczyznie: Umyślono ogłosić Krola; aby iednak Patryotow przeciw sobie razem nieobruszyć, układ był nadać mu imię Maira Paryża, a po wykonaniu swych zamiarow miała dopiero na obalinach rzplitey, i trupach Republikanow władza Krolewska bydź przywroconą! — W Paryżu samym drukowano Manifest Charetta, i Proklamacyą tak zwanego Ludwika XVIII! — Deputacya wspomniona w Bazel ułożyła pieśni przeciwne konstytucyi, ktore w Paryżu przedawano, i nawet w obozach woysk Republikanckich rozrzucać starano się. W iednym z przeię-

tych liſtow od deputacyi z Bazel ſtoi, że rzeczy w Paryżu dobrze idą, że potrzeba tylko aby sekcye ieszcze raz powſtały, a wnet departamenta za ich przykładem poydą. — W innym liście brzmi, że sekcye przez 10. lub 12. osob, a między innemi przez Laharpe prowadzone bydź maią, że woyſka właśnie przytomne są, i wspolnie działać będą; a w trzecim wyraża ſię, że, ſkoro 4te zgromadzenie prawodawcze z członkow konſtytucyinych roku 1791. złożone będzie, wszyſtko wyśmienicie poydzie, i wkrotce Krol ogłoszonym zoſtanie. — Tak przeniewiercy! — Woyſko było przytomne; buntownicy pokonani, konwencya uratowaną a zdraycy ukaranemi zoſtali. — Moment ieszcze nie nadszedł, powiedzieć wam wszyſtko; lecz nadeydzie czas, w ktorym dowiecie, iak wielkim było to sprzyſiężenie ſię, z ktoregoście wybrnęli. Oby mogli obywatele tey wielkiey ſtolicy raz dobrze zaſtanowić ſię nad tym, że niepoſłuszeńſtwo prawom, powſtanie naprzeciw władzy prawey, niepociągaią za sobą tylko nierząd, i nieszczęście! „Delaunay na końcu swego rapportu podał proiekt dekretu:„ ażeby bywszy sekretarz ſkarbowy Lemaitre, u ktorego korrespondencyą tę znaleziono, z wspoł-winowaycami swemi natychmiaſt oddanym zoſtał iedney z rad woyſkowych, przez prawo d. 7 tego mca w Paryżu uſtanowionych.„ wśrzod okrzyku dekretowano: — Żądano razem umieszczenia rapportu Delaunay w dzienniku seſſyi: — W tym wſtąpił Tallien na mownicę: — Nie tylko wciągnienia rapportu w dziennik; rzecze, domagam ſię ieszcze, aby wszyſtkie liſty znalezione u sprzyſięzcy przyłączone doń były; potrzebą ieſt nadto ważną, aby ie wszyscy Francuzi czytali. — Deputacye nieodkryły wam wszyſtkiego; niedały wam poznać pasma, tego wielkiego spiſku: roſtropność pewnie doradziła im to milczenie: lecz trzeba będzie powiedzieć wam dla czego zrażono gorliwość obywateli, ktorzy chcieli oſkarżyć zgromadzenie elektorow, czemu sprzeciwiono ſię układom, schwytania sprzyſięzcow w sali sekcyi theatru Francuzkiego: — Tu przeſtał mowić Tallien. — Odkryię wam to; odezwał ſię Chenier po uſtąpieniu pierwszego; (klaſkano.) Złem uczynił, rzecze dopiero Tallien, żem niechciał wydać tych, ktorzy tu z sprzyſięzcami Paryża wspołspiſkali ſię: — Daly ſię ſłyszeć oklaſki po wszyſtkich trybunach i od iedney części deputowanych, wołano: „na mownicę„ Tallien wſtąpił: Powinienem był, mowił daley, wyiawić tych ludzi ktorzy dali porękę zbuntowanym sekcyom, tych; ktorzy mieli ſtawić ſię na czele kolumn uwiedzionego woyſka, tych, ktorzy przy wytraceniu konwencyi narodowey, sami tylko zachowanemi bydź mieli, dla ktorych na d. 5. Paźdz. konie w pogotowiu ſtały, ktorzy na zaiutrz, prezydentow sekcyi i sekretarzy ukrywali, tych, do ktorych sprzyſięzcy zawsze odwoływali ſię, tych, ktorym sekcye zarzucały, że zasypiaią! . Nie, niezasypiali oni; spiſkali ſię naprzeciw oyczyznie, naprzeciw konwencyi, przygotowali ſię w sposoby zayść drogę nowemu Krolowi, ktorego zapewno zoſtaliby byli pierwszemi ſłużebnikami! — Tak, wyrzucam sobie, żem nieodkrył wam tych ludzi, ktorzy, zawszę spikaiąc ſię, oſkarzali was,ześmy na dniu 5. ważyli ſię wytracić lud Francuzki, ktorzy wspominaiąc o zwycięſtwie chlubnym Republikanow, śmieli nazwać onoż morderczemi czynami d. 5. „Trzeba, ażebyśmy tych między nami poznali, rzecze Barras, ktorzy niechcą rzpltey. — Tak ieſt, trzeba, powtarzaią wszyscy deputowani powſtawszy: — Znam tych ludzi, odpowie Tallien, są to ci sami, ktorzy dziś ieszcze wzburzenia wznawiaią, ktorzy z wszyſtkiemi sprzyſięzcami w kraiu związek maią; znam ich po imieniu; potrzeba raz wydać ich: (Nazwiy ich, wołaią wielu) Wyiawię, rzecze daley; lecz żądam, ażeby konwencya natychmiaſt uformowała ſię w deputacyą ogolną: — Do tego przymowił ſię Chenier, ktoren teraz ścisle przywiązany ieſt do Talliena: — Konwencya zaraz dekretowała. — Po czym natychmiaſt arbitrowie z trybunow uſtąpili, wołaiąc: Niechay żyie rzplita! Zbawcie oyczyznę! — Miniſtrowie zagraniczni rownież oddalili ſię. — Seſſya tey deputacyi ogolney trwała aż po połnocy: — Po ſkończeniu seſſyi gdy deputowani rozeszli ſię uważano na twarzach ich przeſtrach, i zdumienie: — Na pytania ludu, nie wyrzekli tylko te ſłowa: „Iutro do wiedziecie ſię o tym na seſſyi publiczney.

Dniem przedtym na seſſyi d. 14. ſtanął na proiekt Barras, poparty przez Talliena, i Cheniera dekret, ażeby wszyscy Royaliści z kraiu wygnanemi zoſtali.

Coraz więcey aresztuią tutay osob do oſtatniego spiſku należących, lecz wielu z nich na wolność wypuszczaią. Po zapadłym dekrecie względem aresztowania bywszego sekretarza Lemaitre dowiedziano ſię, że znaydował ſię w Kaſſenhau-

-gie Valois przy Palais Royal; General maiący ordynans do tego, udał się tam z znaczną eskortą: — Za weyściem, rzecze: „Mam roskaz aresztować Lemaitre; ktoby się temu sprzeciwił, natychmiast ognia dać każe:„ Zona kawiarza rozumieiąc, że mąż iey, czyli gospodarz (le Maitre) aresztowanym bydź ma, omdlała. — Przypadek zapewne przerażenia i śmiechu wart. —

Od trzech dni znayduie się tutay generał Pichegru: — Rożnie ztąd wnioskuią: iedni mowią, że go Merlin de Thionville o przegraną przy Heidelbergu batalią zaskarzył: drudzy twierdzą przeciwnie, że sam Pichegru doniosł Merlina de Thionville o nieszczęśliwy wypadek tey batalii, i o niepożyteczne kroki na przeciw Moguncyi przedsięwzięte: — Osobno zaś rozumieią, iż Pichegru ma zostać członkiem wykonawczego Direktorium.

Barras, iako siły zbroyney kommendant wprowadził do sekcyi trzech to iest Lepelletier, Butte des Moulins, i Theatre François ktore się naywięcey do wzburzenia ostatniego przyłożyły, trzy rady woyskowe, do każdey zosobna iednę: — Te zaczęły iuż bydź czynnemi: skazały na śmierć, Lebois Vice-Prezydenta sądu kryminalnego departamentu Paryzkiego; Doktora Le-Trone; bywszego krolewskiego Gwardyaka Lafond; Chopelin, i czterech innych. — Przed zaaresztowaniem Lebois odebrał sobie życie puginałem: — Lafond, wczoray stracony, z wielką przytomnością umierał.

Deputacya zbawienia publicznego uchwaliła; że wszyscy do gwardyi narodowey należący obywatele broń w sekcyach swych złożyć maią; dla każdego batalionu ma bydź 80. sztuk broni w każdey sekcyi w pogotowiu. — Wezwany do służby obywatel dostanie iedne z nich; po skończeniu zaś służby musi ią zaraz oddać.

Dekret, nakazuiący sądzenie Barrera odwołanym został; ma poyść dzielić los Billauda, i Collot d'Herbois. —

Mowią, że generał Montesquieu, ktorego przez dekret, do oyczyzny na powrot przywołano, miał tutay iuż przybyć, i oświadczył się, dać publiczne tłomaczenie na oczyszczenie siebie.

Elektorowie Paryża zgromadzili się na dniu 13. Paźdz: — Pastoret, członek zgromadzenia prawodawczego iest Prezydentem; Delavigne, Anson, i Regnault de St. Jean Angely, wszyscy członki zgromadzenia konstytucyinego, i Vaublanc prawodawczego, są sekretarzami, i zbieraczami Wotow. — Na dniu tym zagaili tylko sessyą. — Na dniu 14. przystąpili do wyboru na nowo do ciała prawodawczego członkow teraźnieyszey konwencyi: — Obranemi zostali: Lanjuinais, ktory miał wotow 557.; Boissy d'Anglas 551.; Henri Lariviere 526., Defermond 357., Lesage (d'Eure & Laire) 355., Durand Maillane 355. — Elektor w zgromadzonych do wotowania była liczba 646. — Brakowało więcey niż sto Elektorow, ktorzy nie śmieli w teraźnieyszym dla siebie krytycznym czasie ukazać się, ile że są winnemi za przyłożenie się do ostatniego powstania. —

Wczoray odbywali daley swe sessye Elektorowie. — Wotuiących było 587. — Obrano: Pellet, de la Lozere, wotami 444, Dussault 414. Saladin 402. Cambaceres, 303. — osobno obrano także, Thibaudeau, i Isnarda. — Zdaie się, że Tallien, Freron, i Legendre i inni deputowani Paryża nie zostaną na nowo obranemi. —

---

*Obwieszczenie.* Osoba płci białogłowskiey z Warszawy, znaiąca się na wszystkich stroiach dla Dum, szczegolniey zaś umieiąca robotę krawiecką wszelkich sukien białogłowskich, posiadaiąc takze ięzyki polski i niemiecki, zyczy sobie dostać się w słuzbę do iakiego Państwa. Dowiedzieć się o niey mozna na Przedmiesciu S. Marcina w Domostwie Dudkiewicza w podle mieszkania gdzie gazety wydaią.

*Publiczny aresʒt.* Krolewska Pruss-Południowych Regencya Poznańska uwiadomia ninieyszym publicznem pismem azeby wszyscy ktorzy od dłużnika tuteyszego bankiera urodzonego de Klug, cokolwiek pieniędzy, rzeczy albo papierow u siebie maią, onemuz lub komu z strony iego nic z tych nie oddali, ale o tym naypozniey w przeciągu 4 tygodni od dnia dzisieyszego donieśli y z zachowaniem ich do tego mianego prawa, do depozytu oddali, inaczey spodziewać się maią ze to coby przeciwko zakazowi, od nich wydane zostało, na dobro massy konkursowey innym sposobem wymagane będzie, całkowite zas zamilczenie takowych pieniędzy lub rzeczy nieochybną stratę maiących do nich praw y zastawi, za sobą pociągnie.

Dan w Poznaniu, dnia 7. Września 1795.

Krolewska Pruss-Południowych Regencya.